

MURÁNSKE NOVINY

III. ROČNÍK • DVOJMESAČNÍK • MAREC 2010

0,20 € / 6 Sk

Ponovoročné zamyslenie sa

Vitaj rok 2010 ! Prišiel si tak, ako je to dané v kolobehu sveta a nikto na tom nič nezmení. Boli takí, čo na tvoj príchod sa pripravili hrbou svetlíc, delobuchov a iných nezmyselných hlučných prostriedkov, aby s hlukom a potúžením alkoholom ťa privítali. Všetk nemálo bolo aj takých a k nim patrí aj ja, čo ťa vítali v pokoji, v tichu, v úzkom rodinnom kruhu, v očakávaní, aký budeš, čo nám priniesieš, či dobré a či zlé. Veď prognózy nie sú nijako radostné. Globálne otepľovanie predpovedá hrôzostrašné scenáre. Na jednej strane búrky, víchrice, záplavy, extrémny počasia, na druhej strane horúčavy, suchá, požiare a neviem čo ešte.

A čo ľudstvo? Ako sa stavia k týmto prognózam? Úplne ich ignoruje a koná všetko tak, aby sa samo zničilo. Nezmyselná honba za bohatstvom, snaha mať stále viac, vyrábať aj nepotrebné veci a zamorovať ovzdušie. No robia sa aj veci, ktoré v treťom tisícročí by už vôbec nemali existovať. Myslí na stále ničivejšie zbrane, ktoré raz bude treba niekde použiť, aby priniesli ďalšie zisky, pomohli niekomu ovládnuť svet a priniesli malej skupine ľudstva ďalšie bohatstvo, pričom miliardy ľudí hladujú, trápia ich ťažké choroby a sú na pokraji zúfalstva.

Kam kráčaš človek, ľudstvo? Do záhuby? Chceš zničiť svoju milovanú matku zem, tvoju životelku, ktorá je svojimi podmienkami pre život jedinečná a možno aj jediná v celom vesmíre? Spamätaj sa ! Veď žiť sa dá aj s menšími nárokmi a v súlade s prírodou a možno pre teba aj lepšie a zdravšie. Nevieš, kedy príde „ tá s kosou“ a všetko skončí nielen pre jednotlivca, ale, žiaľ, aj pre celú planétu. A to si určite nikto neželá.

Prajem za celú redakciu novín všetkým čitateľom, aby tento rok bol pre nás všetkých rokom pokoja, lásky, porozumenia, aby sme ho prežili v zdraví, v spokojnosti s našimi najbližšími a všetkými priateľmi.

Mgr. Juraj Kochjar

Nákupné stredisko COOP Jednota v Muráni v novom šate

Pultový predaj 15. januára 2010 vystriedala samoobsluha.

FOTO: Mgr. Juraj Kochjar

Najprv by som chcel našim čitateľom priblížiť význam slova „kultúra“ a potom zaujať stanovisko ku kultúre v Muráni. Ak chceme hovoriť o kultúre, musíme si v prvom rade položiť otázku, čo tento pojem znamená. Používa sa totiž v najrozličnejších súvislostiach. Kultúra (z. lat. cultura, čo znamená „pestovať“) je spravidla definovaná ako súbor zvykov, vzťahov, inštitúcií, umenia a iných črt, ktoré charakterizujú spoločnosť alebo sociálnu skupinu. Dokument UNESCO z roku 2002 definuje kultúru ako komplex špecifických duchovných, materiálnych, intelektuálnych a emocionálnych črt spoločností, alebo sociálnej skupiny, ktorý zahŕňa spolu s umením a literatúrou aj spoločný spôsob života,

O kultúre našej každodennej

životný štýl, hodnotový systém, tradície a vieru. Poznáme rôzne výrazy - termíny kultúry: **vysoká** (hudobné, umelecké a literárne výkony nejakej spoločnosti), **politická** (súbor tradícií, zvyklostí a hodnôt spoločnosti, vzťahy medzi ústavnými inštitúciami, reprezentantmi a ich spôsoby správania sa), **spoločenská** (správanie sa na verejnosti, pozdravy, úcta ohladupnosť, fair play, kultúra bývania, stolovania, kultúra vzdelávania, kvízy, výstavy, hudobné a divadelné podujatia, festivaly, šport, tanec a zábava).

Pokiaľ má spoločnosť, v našom prípade obec, záujem na vlastnej kultúrnosti, bude podporovať vzdelávanie zamerané na osvojovanie si kultúrnych orientácií, aby sa tieto hodnoty uplatnili v čo najširšom rozsahu. Kultúra a kultúrnosť totiž tvoria v spoločnosti spojené nádoby. Kultúrna spoločnosť znamená viac kultúry, viac kultúry znamená kultúrnejšia spoločnosť.

Ako som už v úvode naznačil, kultúra je široký pojem vnímania diania v spoločnosti. V našom prípade je to oblasť športu, festivalov hudby, divadla, kultúry bývania, čistota prostredia a spoločenského bontónu. Keď sa však pozrieme okolo seba, vidíme, že to tak nie je. Stačí sa pozrieť na neporiadok na námestí, poškodené lavičky, náučné panely, smetné koše, pozrieme sa pred naše domy, záhradky, znečistené cesty a chodníky, našu riekku, ktorá sa pomaly stáva stokou všetkého nepotrebného. Niekedy však tomu tak nebolo. Neboli zberné nádoby na triedený od-

pad, nevyvážal sa komunálny odpad, ľudia nepáliť karcinogénne a iné jedovaté látky znepríjemňujúce ľuďom život. V 50. -60. rokoch minulého storočia ľudia žili ináč, boli k sebe pozorní, ohľaduplní, každú sobotu sa pred domami upratovalo, zametalo a dedina vyzerala ako zo škafky, nikomu z rúk neodpadlo. Dnes, keď príde niekto cudzí a pozrie sa po okolí, vytvorí si vlastný obraz o spoločnosti, ktorá tu žije. Nepomôžu nám ani krásne hory, príroda, ani stále nové investície do skrášľovania životného prostredia, ktoré však našim správaním a nevhodnosťou sú už vopred odsúdené ku skaze. Ale aj tomu sa hovorí „kultúra“.

Pokiaľ mám čas, rád zavítam na rôzne podujatia,

či sú to z oblasti športu, vystúpenia folklórnych súborov a iných záujmových skupín. Niektoré sú aj na dobrej úrovni, čo sa týka aktérov. Horšie je to s ich propagáciou, uvádzaním a divákmi, ktorým chýba práve „výchova“, ako sa na ktorom podujatí majú správať. Týka sa to nevhodného a neslušného povzbudzovania, osočovania, rušenia pri počúvaní prednesu piesní, básní. Chýba tu kultúra obliekania sa do spoločnosti a mnoho ďalších znalostí v správaní a etikete. Viac by som očakával verejných vystúpení mladých ľudí, či je to z oblasti folklóru, spoločenských tancov, kvízov, hľadania talentov v športe, speve ap. Málo sa prejavuje rómska komunita v týchto oblastiach, hoci je im daná vlastná identita so zaujímavými prejavmi ich kultúry. Našej mládeži by viac prospelo objavovať „dosky, ktoré znamenajú svet“, ako vysedať na doskách lavičiek na námestí a pohostinských zadymených zariadení. Dnes sa už nemôžu vyhovárať, že nemáme kde ísť, ale treba len chcieť!

Je aj teraz dost zaujímavých podujatí, na ktoré sa oplatí ísť. Odporúčal by som radšej menej, ale kvalitnejších, spojených s účasťou rodinných generácií. Nech sa stane krédom našich občanov byť hrdým na minulosť, na tradície v našej obci a priať si, aby sa táto rozvíjala v súčasnosti i v budúcnosti. Nevidieť iba tu zanechané hmotné statky, ale aj hodnoty duchovné, tešiť sa z radosti a vzdelania našich detí – nášho najväčšieho podkladu.

Pavol Mláky

Z osláv oslobodenia Muráňa

V našej obci sa 2. svetová vojna skočila 27. januára 1945. Slobodných 65 rokov sa zapísalo do histórie Muráňa ako obdobie napredovania, konsolidovania síl, prehodnocovania udalostí, ale aj návratov k hrôzom vojny – ich mnohí svedkovia, bohužiaľ, odišli navždy! My, mladšia generácia, preberáme štafetu pamätníkov fašistického zverstva a z úcty k nim, k našim občanom, ktorí všetky tie vojnové útrapy zažili na vlastnej koži doma či v horách, na rôznych bojiskách, dokonca v koncentračných táboroch, si každoročne pripomíname zrod našej slobody.

Pri pamätnej tabuli s vencom vďaky na budove obecného úradu v popoludňajších hodinách znela naša hymna a predseda ZO SZPB Jozef Kubaško pripomenul účastníkom osláv udalosti, súvisiace s oslobodzovaním Muráňa. V obradnej sieni potom odovzdal za účasť v boji proti fašizmu a za oslobodenie vlasti i za vernosť jubilejné ocenenia. Medaila M. R. Štefánika bola udelená: **Eduardovi KOTZMANOVI**, **Anne KOTZMANOVEJ**, **Júliovi FRANDELOVI**, občanom z Muránskej Lehoty – **Štefanovi GABAJOVI** (in memoriam), **Júlii VAVREKOVEJ** (in memoriam) a **Elene BÁBELOVEJ**. Zlatým krížom bol ocenený **Július KUBAŠKO** (in memoriam) a **Štefan SENKO** z Muránskej Lehoty, ktorý sa v roku 2010 dožíva úctyhodných 100 rokov.

V znamení osláv 65. výročia SNP a oslobodenia sa niesla aj následná výročná schôdza členov SZPB. Okrem aktualít a úloh do budúcnosti predseda vyzdvihol pomoc občanov pri organizovaní jubilejných osláv SNP a oslobodenia (Ing. F. Lukáš, F. Balážik, Ž. Štefaňárová, J. Štefaňár, M. Kováčová, Bc. D. Bútorová, F. Senko).

-RS-

Pod lupou starostu: Fašiangový ples

Obdobie od Troch kráľov (6. január) do Popolcovej stredy (necelých 7 týždňov pred Veľkonočnou nedeľou) označujeme od 19. storočia názvom fašiangy. Niekde ešte pretrvávajú ľudové zvyky, pečenie šišiek či iných dobrôt ako prejav „fašiangovania“. Obec Muráň každoročne poriada fašiangový ples. Tohtoročný sa uskutočnil 23. januára a keďže sa ho žiaden člen redakcie našich novín nezúčastnil, požiadať sme pána starostu Ing. Romana Goldschmidta o zaoštrý pohľad na „plesanie“ našich občanov.

1. Ste spokojný s organizáciou plesu a s účasťou na ňom?

„Tohtoročný ples bol už v poradí desiaty, čiže také malé jubileum. Každoročne sa na ňom objavujú nové tváre, čo poteší. Som rád, že na našom plese stretnem ľudí nielen z Muráňa, ale aj blízkeho okolia. Tento ročník to bolo 50: 50. Na samotnú otázku je najlepšie opýtať sa účastníkov plesu, aký je ich pohľad na ples, ale myslím si osobne že to dopadlo veľmi dobre. Ples trval do skorých ranných hodín, ešte o pol šiestej sa tancovalo. Niektorí účastníci plesu sa pri odchode domov tešili, že o rok prídu opäť.“

2. Aký je váš názor na kultúru správania sa, odievania, resp. na rôzne iné prejavy „plesania“?

„Ples je príležitosťou hlavne pre naše polovičky ukázať sa v plnej kráse. Dámy si na to potrpia viacej ako páni, ale ani my nechceme nijako zaoštrať.“

3. Spoločenský tanec podobne ako šport vyjadruje

hlavne radosť z pohybu, zblízuje ľudí, patrí k nevšedným voľnočasovým zážitkom. Niektorí dôchodcovia, seniori by možno privítali pravidelné tanečné stretnutia, ktorými by si utužili zdravie, skôr ako športovanie. Pán starosta, pokúste sa uviesť svoje PRE a PROTI k môjmu postrehu!

„Túto otázku som naniesol už dávnejšie našim seniorom, ale jednoznačnej odpovede som sa nedočkal. Mojou snahou bolo ešte oživiť spomienky členov skupiny ROKOKO, aby si zahráli na takomto podujatí a zaspomínali na staré dobré časy, žiaľ, nestalo sa. Je mi zrejme, že aj naši seniori sa radi zabávajú, vidieť to na stretnutiach, ktoré organizujeme pre nich v rámci Mesiaca úcty k starším. Pokiaľ by bol záujem z ich strany, ja osobne v tom nevidím žiaden problém a som ochotný im podať pomocnú ruku.“

Za rozhovor ďakuje Mgr. R. Svoreňová

Všetko najlepšie k MDŽ

praje starosta obce

Ing. Roman Goldschmidt

Vážený spoluobčan,

dovoľte, aby sme vás požiadať o informáciu, či sa vo vašich domácnostiach ešte nachádzajú nemí svedkovia našej minulosti: odev, nábytok, keramika, remeselnícke nástroje a pod. Uvedené exponáty, pokiaľ by bolo z vašej strany možné, by ste nám mohli zapožičať, alebo podarovať. Všetky exponáty budú zaevidované a meno majiteľa bude uvedené pri exponáte. Tieto menované veci budú slúžiť ako cenné exponáty v pripravovanom múzeu v starobylej fare - v pamätných izbách, a tak ich budú môcť obdivovať nielen ďalšie generácie, naši potomkovia, ale aj všetci návštevníci našej krásnej obce a Národného parku Muránska planina. Ak máte takéto exponáty, prineste ich na Obecný úrad v Muráni.

Oznam pre nájomcov hrobových miest

Nájomcov hrobových miest, ktorým už uplynula doba 10 rokov od ich uhradenia, upozorňujeme na nové predĺženie nájomnej zmluvy a zaplatenie poplatku na ďalšie obdobie. Občanov, ktorí nemajú uzavreté nájomné zmluvy za hrobové miesta, žiadame, aby tak urobili v najbližšej dobe na Obecnom úrade v Muráni. Informácie môžete získať aj na www.muran.sk - Cintorín Muráň.

Alena Vrbjarová

Poplatky za cintorínske služby

01. Prenájom miesta pre: urnu (10 rokov)	3,32€
hrob (10 rokov)	6,64€
detský hrob (10 rokov)	3,32€
postavenie hrobky (10 rokov)	16,60€

Za použitie domu smútku:

01. Obradná sieň:posedenie	3,32€
pietny akt	6,64€
02. Účasť organizátora pri pietnom akte	6,64€
03. Použitie katafalku a svietnikov	6,64€
04. Smútočný štít s menom zosnulého	1,66€
05. Použitie aparatury k pietnemu aktu	0,83€
06. Použitie harmónia	1,16€
07. Použitie chladiarskeho boxu (1 deň)	2,32€
08. Použitie kompresora pri kopaní hrobu (do 24 hod.)	3,32€

Za služby na pohrebisku:

01. Ročný poplatok za vodu, vývoz smetí, kosenie, Pluhovanie, posyp: 1 domácnosť	1 rok/3€/
02. Každý vjazd do cintorína motor. vozidlom: osobným	1,66€
nákladným	3,32€
Vstup do cintorína motorovým vozidlom bude povolený správcom domu smútku – p. Antonom Toporom Muráň 281, 0907/098060 po zaplatení poplatku na Obecnom úrade v Muráni.	

POVINNOSŤ TRIEDIŤ ODPAD !!!

Obec Muráň oznamuje občanom, že s účinnosťou od 1.1.2010 sú všetky obce v Slovenskej republike povinné zaviesť separovaný zber papiera, plastov, skla a kovov. Táto povinnosť vyplýva z ustanovenia § 39 ods. 14 zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a za jej neplnenie hrozí obci pokuta do výšky 16 596,95 eura.

Pokyny pre občanov zapojených do separovaného zberu odpadov

PLASTY

Čo to je? Plastové obaly z nápojov a iných potravín PET fľaše, plastové fľaše od jedlých olejov, obaly od jogurtov, masla, z kozmetiky, plastové fľaše z čistiacich prostriedkov, aviváže, šampónov, krémov, plastové vrecia, obalové fólie, tetra paky – obaly od džusov, mlieka.

Čo v ňom **nemôže** byť? Plastové nádoby od motorového oleja, kyselín a iných škodlivých látok, znečistené plastové obaly od nebezpečných látok a kyselín, chemikálií a farieb.

PAPIER

Čo to je? Staré noviny a časopisy, kartónové krabice, papierové vrecia, zošity, knihy, vlnitá lepenka.

Čo v ňom **nemôže** byť? Špinavý

a mastný papier, voskovaný papier, celofán, staniol, papier s hliníkovou fóliou (od trvanlivého mlieka, cigariet, čokolády, kávy), plienky a hygienické potreby a nesmie byť vlhký!

SKLO –do kontajnera určeného na sklo.

Čo to je? Prázdne sklenené fľaše a úlomky skla rôznej farby od alko a nealko nápojov, zavaraninové poháre,

Čo v ňom **nemôže** byť? Porcelán, zrkadlá, autosklo, dymové sklo, sklo kombinované s iným materiálom- varné sklo, televízne obrazovky, žiarovky a žiarivky, plexisklo, lepené sklo.

NEBEZPEČNÉ ODPADY

Čo to je ? Kovové, plastové alebo

sklenené obaly so zvyškami olejov, farbami, agresívnymi čistiacimi prostriedkami, odpadové ortuťové žiarivky, opotrebované oleje z áut, batérie a akumulátory, drevo nasiaknuté olejom, moridlami, sadze a prach z komínov.

Kedy ho **odovzdať**? Pri zbere nebezpečného odpadu po vyhlásení obecným rozhlasom.

ELEKTROODPAD

Čo to je? Veľké a malé spotrebiče, telekomunikačné zariadenia, spotrebná elektronika, svetelné zdroje, elektronické nástroje, zdravotnícke prístroje, elektrické automaty.

Čo je **dôležité**? Aby bol elektroodpad kompletný a neporušený, nerozobratý.

UPOZORNENIE

Upozorňujeme občanov, aby dodržiavali plán zberu komunálneho a separovaného odpadu. Tento odpad aby nevykladali mimo stanoveného termínu, nakoľko to z estetického hľadiska kazí celkový dojem našej obce.

PLÁN ZBERU ODPADU NA ROK 2010

Apríl:

6.4.2010 - komunálny odpad
13.4.2010 - papier a plastové fľaše
14.4.2010 - papier a plastové fľaše
20.4.2010 - komunálny odpad

Máj:

4.5.2010 - komunálny odpad
11.5.2010 - papier a plastové fľaše
12.5.2010 - papier a plastové fľaše
18.5.2010 - komunálny odpad

Jún:

1.6.2010- komunálny odpad
15.6.2010- komunálny odpad
16.6.2010 - papier a plastové fľaše
17.6.2010 - papier a plastové fľaše
29.6.2010- komunálny odpad

Júl:

13.7.2010 - komunálny odpad
14.7.2010 - papier a plastové fľaše
15.7.2010 - papier a plastové fľaše
27.7.2010 - komunálny odpad

August:

10.8.2010 - komunálny odpad
17.8.2010 - papier a plastové fľaše
18.8.2010 - papier a plastové fľaše
24.8.2010 - komunálny odpad

September:

7.9.2010 - komunálny odpad
21.9.2010 - komunálny odpad
22.9.2010 - papier a plastové fľaše
23.9.2010 - papier a plastové fľaše

Október:

5.10.2010 - komunálny odpad
12.10.2010 - papier a plastové fľaše
13.10.2010 - papier a plastové fľaše
19.10.2010 - komunálny odpad

November:

2.11.2010 - komunálny odpad
9.11.2010 - papier a plastové fľaše
10.11.2010 - papier a plastové fľaše
16.11.2010 - komunálny odpad
30.11.2010 - komunálny odpad

December:

14.12.2010 - komunálny odpad
15.12.2010 - papier a plastové fľaše
16.12.2010 - papier a plastové fľaše
28.12.2010 - komunálny odpad

Alena Vrbjarová

K 65. výročiu oslobodenia Muráňa

Zo zápisov kronikára

V čase vojny som ešte nebola na svete, a tak mi pri spracovaní témy pomohli záznamy v Kronike obce Muráň, ktorú viedol môj bývalý učiteľ slovenčiny Ján Dovala – poznám vlastne priebeh SNP a vojny aj z jeho ústneho podania. Keďže celé Slovensko si v roku 2010 pripomína 65. výročie oslobodenia, považujem za vhodné priblížiť čitateľom prehľad niektorých faktov z dejín národnooslobodzovacieho hnutia v Muráni:

FOTO archív RS: Ján DOVALA – učiteľ a prvý kronikár obce Muráň následne zaznamenal udalosti druhej svetovej vojny a SNP. Na zábere zo 60. rokov počas prechádzky s deťmi. Z prehľadu muránskych pedagógov (Muráň, 2001, s. 123) vyplýva, že k nim patrilo v rokoch 1953-1968.

- Obyvatelia Muráňa poznali hrôzy vojny na vlastnej koži aj z prenasledovania Židov a Cigánov. Dve židovské rodiny Grünfeldovci a Haasovci zahynuli v koncentráku.
- V máji 1944 vznikol ilegálny národný výbor – viedol ho Juraj SKLENÁRIK a Ján FABO. Vojským poradcom a veliteľom skupiny bol čatár v zálohe František SOJÁK.
- Z vojskej posádky v Brezne boli dovezené zbrane: 20 pušiek, 2 ľahké guľomety, munícia a ručné granáty.
- Prvé obete povstania. Pri Telgárte padol bývalý učiteľ Pavel FIŤMA. Veliteľ muránskej posádky Ján GIEREC bol zastrelený pri Čiernej Lehote.
- V okolí Muráňa operovali partizánske oddiely Sečanského a Bielika. Ondrej BEŇO – prvý Muránčan, ktorý sa zaradil medzi partizánov.

- Spojkami medzi občanmi a partizánmi boli: Peter KRŠTIEŇ, Štefan GRENDA, Pavel ŠKVARKA a iní, ktorí vystavovali nebezpečenstvu aj svoje rodiny.

- V obranných bojoch pri Chyžnej Vode padli občania z Muráňa: Martin SPIŠÁK a Juraj LUKÁŠ.

- Keď nemecké rojnice postupovali od Mur. Dlhej Lúky po Muráň, v Muráni sa ich snažili zadržať paľbou. Po vyhodení mosta pri píle poslední odchádzajú: Ján KENICKÝ, Michal SANTER a Ján KANTORIS.
- Nemci začali tajné vyšetovanie. Domácu väzbu nariadili Františkovi a Antonovi GOLDSCHMIDTOVCOM a Jozefovi BALÁŽOVI. Pod trestom smrti sa nesmeli vzdialiť z domu.

- Fašisti mučili Juraja SKLENÁRIKA a Jozefa SENKU a odsúdili na trest smrti. Druhému sa podarilo zachrániť si život.

- Na Klaku bola skupina Šukajeva, ktorú zásobovali Muránčania proviantom až do konca okupácie.

- Gestapo zatklo viacerých Muránčanov, ale na základe intervencie farára Jozefa LANGA bol prepustený Ján KENICKÝ, Dezider GARLÁTI a Otto CHLEBOVIČ.

- Ranou z pištole do tyla gestapo zastrelilo 7.12.1944 Jána KANTORISA a Antona DOVALU. Nešťastnou náhodou ako obeť vojny zahynul aj Jozef SKLENÁRIK.

- Na prahu slobody, možno pri výbuchu poslednej míny prišli o život mladí Muránčania: Ján SISIK (18 r.) a Juraj BEŇO (20 r.).

- Z nemeckých zajateckých táborov sa domov vrátili: František, Martin a Ján VRBJAROVCI, Július FARKAŠOVSKÝ, Ján a Juraj CVERNOVCI, Pavel SKLENÁRIK, Ján SOJÁK, Ján VRBJAR, Juraj BEŇO, Pavel KRIVUŠ. Z ruského zajatia Juraj TOMES.

- Obeťami SNP sa stali: Juraj SKLENÁRIK, Ondrej BEŇO, Anton DOVALA, Pavel FIŤMA, Ján KANTORIS, František KANTORIS, Juraj LUKÁŠ, Jozef SKLENÁRIK, Martin SPIŠÁK, Juraj BEŇO, Ján SISIK. Na námestí bol odhalený pomník 15.12.1957.

- Pamätník na Veľkej lúke pripomína vojnové udalosti a SNP od 20. júla 1961.

- Obec Muráň bola oslobodená 27. januára 1945.

Mgr. Ružena Svoreňová

Vojenčil som v čase vojny

Narukoval som 1. októbra 1943. Najprv ma preložili z Kremnice do Banskej Bystrice za „hajcera“ k ústrednému kúreniu. Pred povstaním v roku 1944 som bol preložený do Zvolena a odtiaľ do Bratislavy, kde nás Nemci odzbrojili. Po fronte som narukoval do Popradu. To bola planá vojenčina! Kasárne rozbité – ani posteľe, ani deky neboli. Spávalo sa na „pričoch“ na holých doskách. Plano sa varilo, bez soli, bez masti, blchy nás žrali a bola zima. Baganče som si musel vziať z domu civilné, lebo v kasárni nebolo ničoho. Nechodili ani vlaky, ani autobusy. Keď som chcel ísť domov do Muráňa, tak len pešo 53 km a toľko tiež nazad do Popradu. Z Popradu som bol preložený do Levoče na výcvik nováčikov. Vtedy sa už lepšie vojenčilo. Už aj lepšie varili a vyfasovali sme všetko nové: háby, baganče, deky, plachty. Bolo po vojne! S nováčikmi sme chodili na strelnicu učiť ich strieľať s ostrými patrónami. Mali sme tam aj cigánov a tí sa strašne báli strieľať z flinty. Keď strelil, tak sa obrátil nabok a guľa išla, kde chcela. Na vojnu si nevedeli zvyknúť, ale ináč sme s nimi vychádzali dobre. Dňa 8. marca 1947 sme konečne išli do civilu. Každý bol šťastný, keď sa už mohol vrátiť domov živý a zdravý.

Zo záznamov Pavla HAJDÚKA (nová ulica)

Ľudia prišli aj o strechu nad hlavou

Každý rok slávime oslobodenie našej obce 27. januára. Som si istá, že tí, ktorí oslobodenie neprežili, nevedia si ani predstaviť, ako to všetko prebehlo. Samozrejme, že najviac trpeli tí, ktorí prišli o strechu nad hlavou a to aj s viac deťmi, ako to bolo u nás – u Pohorelcovej rodiny. Ja – ako najstaršia 15 ročná som toto veľmi intenzívne prežívala. Nemci ešte v decembri začali kopať jamy na moste, aby ho mohli podmínať. Zem bola zamrznutá, nuž kopali ekrazitom a už vtedy nám rozbili sklá na oknách od výbuchov, preto Vianoce boli všelijaké. Pred tromi dňami otca so záprahom (koňmi) zobrali na železničnú stanicu. Aj všetkých, ktorí mali voly alebo kone. Tam bolo veľa vagonov munície, preto ju chceli Nemci previesť ďalej na bezpečné miesto. Chlapom povedali, že muníciu vezú do Tisovca, ale faktom je, že ju viezli až do Zvolena. Odtiaľ sa už vrátiť domov nemohli, lebo fronta bola pri Brezne. Otec aj s Krštieňom (od Eštovka) mali svoj záprah, nuž chceli prečkať front v Lopeji pri horárovi. Chlapi, ktorí mali režíjné záprahy – voly, to mali ľahšie. Voly im zobrali partizáni a nejakú okľukou sa dostali domov. Otec aj s Krštieňom potrebovali kone na jarné práce domov, no v záverečnej časti zobrali im Nemci všetko a ich dvoch naladovovali do železničných vagonov a odviezli až do Rakúska – Marhegu. Tam ich ubytovali v lágroch a museli každý deň chodiť zasypať jamy po bombardovaní. Keď náhodou našli upečený zemiak vo vágone, to bola ich najväčšia pochúťka. Raz denne dostávali jesť polievku so zamrznutou burgyniou, preto už nič nevládali. Keď pískali, že ide nálet, oni ušli si pod strom sadnúť, lebo nevládali. Potom sa dostali na nejaký blízky majer. Išli tam 4 km 6 hodín, lebo nič nevládali. Odtiaľ pomaly, ak prešla fronta, išli pešo domov, lebo všetko bolo rozbombardované. Prišli práve v máji na deň „Vítazstva“ vychudnutí na kosť.

Na stanici zostalo ešte veľa vagonov munície, ktorú dali všade do mostov. Hádam plyný kanál dali za Pohorelca, kde aj teraz je taký ako predtým, že sa dá prejsť až k vode. To už robili veľmi rýchlo a nás nechceli pustiť domov, aby sme išli do pivnice. My sme boli v pivnici s Magdou, ja a mama. Ostatné deti so starou mamou boli u Chleboviča. Dali nám jednu izbu na bývanie a sme boli 11 ľudí. Boli sme vonku a čakali, čo budú Nemci robiť. Oni mali dvaja v rukách zápalné šnúry a jeden podpaľoval, potom utekali preč. Naša mama silou – mocou chcela ísť tie šnúry vytrhať, ale sme ju nepustili. Nuž išli sme do pivnice a všetci si posadali, lebo nás bola plná pivnica. Dvere sme zatvorili a hlavy zakrútili. Asi o päť minút začali salvy mohutné, ale nakoniec z kanála bola taká mohutná salva, že dom tak zatriasol, že ani jeden črep neostal na ňom a naša nová vyhňa a dom – to nebolo ani vidieť, lebo všade bol čierny dym aj sneh čierny. Za našou vyhňou taká čierna diera, že náš poschodový dom by sa do nej zmestil. Ľudia plakali, ale nemohli sa dostať domov, lebo mosta nebolo. Vtedy napadlo 1 meter snehu a prostriedkom cesty išli osloboditelia, ale potom len poza humnú, lebo mosty boli vybuchnuté. Vtedy zabilo aj dvoch mládencov – od Sisika a Beňu, lebo Nemci odstreľovali dedinu. Im tieto míny vybuchli na lavičke, kde stáli pod strechou. K nám tiež prišli poza humnú, ale aj veľa statku, ktorý dali do humna, kde sme mali kadečo poskladané. Boli to Rumuni, ale chudáci biedni.

Pripájam fotografiu, kde už sme opravili hospodársku budovu a odprávali stále, čo bolo treba. Na fotografii je Gabriela (ja), Magda, Valika a Milan. Mama na rukách je Mária. Julo doma nebol a Jožko sa narodil v roku 1947 – on je najmladší.

Gabriela Palušová

Expozícia bulharského cára Ferdinanda Coburga v Poľovníckom zámočku na Prednej Hore

Pracovňa Ferdinanda Coburga.

Začiatky zrodu vytvorenia expozície venovanej osobe bulharského cára Ferdinanda Coburga v malom Poľovníckom zámočku na Prednej Hore začali v roku 2006, kedy Múzeum vo Svätom Antone oslovili o spoluprácu pracovníci OLÚP n.o. Predná Hora (Odborný liečebný ústav psychiatrický), ktorý tento objekt spravuje. Jedná sa o drevenú stavbu (miestnymi obyvateľmi nazývanú poľovnícky zámoček alebo Liga), ktorú kúpil bulharský cár Ferdinand Coburg na poľovníckej výstave začiatkom 20. storočia. A práve Predná Hora sa stala miestom, kde sa rozhodol, že tento zámoček bude stáť. Na murované základy a pivničné priestory bola postavená drevená stavba s prízemnými a podkrovnými miestnosťami. Po druhej svetovej vojne Poľovnícky zámoček slúžil pacientom, ktorí sa tu liečili na tuberkulózu. Odvtedy je tento objekt nazývaný Liga, čo je odvodené od vtedy požívanej hesla – Liga proti tuberkulóze. Neskôr slúžil ako služobný byt pre pracovníkov OLÚP n.o. Predná Hora, ktorý sídli neďaleko Poľovníckeho zámočku, tiež v historickej budove, ktorú dal postaviť Ferdinand Coburg začiatkom 20. storočia. Po niekoľkých vzájomných návštevách pracovníkov múzea vo Svätom Antone a pracovníkov OLÚP Predná Hora sa myšlienka stala skutočnosťou, a tak mohla byť 3. júla 2007 expozícia slávnostne otvorená. Samotná stavba ani veľmi nepripomína zámoček, skôr veľkú poľovnícku chatu, situovanú v lesoparku. Pri vstupe do jej interiéru návštevník hneď zmení svoj názor. Interiér zámočku veľmi vkusne dopĺňajú kazetové stropy a obklady z limbového dreva, ktoré má výraznú kresbu a štruktúru. Čelnú stranu charakterizujú veľké oblúkové okná. Dve strany budovy lemujú gánok, ktorý je v súčasnej dobe zasklený. Budova má dva vchody a vysokú sedlovú strechu s podkrovnými izbičkami. V okolí je malý lesopark. Aby mohla byť expozícia vytvorená, pracovníci OLÚP n.o. Predná Hora museli urobiť malé interiérové úpravy. V prvom rade museli strhať nevkusné papierové tapety, ktoré tam boli nalepené v dobe, keď zámoček slúžil ako služobný byt. Miestnosti vkusne a jednoducho vymaľovali šikovní pracovníci ústavu, položili aj nové koberec, takže sa mohla expozícia začiatkom júna 2007 inštalovať.

Prehliadka expozície začína v malej chodbičke, ktorej interiérom zdobia kópie

dobových fotografií dokumentujúcich stavbu Poľovníckeho zámočku. Sú veľmi zaujímavé a cenné, pretože sú na nich autenticky zaznamenané jednotlivé kroky postupu práce stavby od murovania základov, pivničných priestorov a obytnej časti zámočku, ktorá je konštrukčne vyhotovená z dreva. Z malej chodbičky prejde návštevník do Haly, v ktorej môže vidieť zarámované kópie grafických listov od nemeckého maliara a medirytca Johanna Eliasa Ridingera (1968-1967). Vedľa schodiska, ktoré je výnimočné tým, že ho podopiera iba jeden nosný stĺp, je vitrínka s umeleckými predmetmi s poľovníckym motívom. Neodmysliteľnými miestnosťami zámočku sú Spáľňa, Poľovnícky salón a Pracovňa Ferdinanda Coburga (zvaná tiež „ofis“). Spáľňa je zariadená nábytkom z limbového dreva, ktorý nádhorne korešponduje s obkladom a kazetovým stropom. Návštevníka v tejto miestnosti upúta netradičná historická izbová splachovacia toaleta umiestnená pred posteľou a krémovo – zlatá porcelánová toaletná súprava, zložená z umývadla, džbán a nádobiek na mydlo a zubné kefky. Zo spálne sa prechádza do Poľovníckeho salónu, ktorý je v tomto duchu zariadený a doplnený trofejami, ktoré ulovil Ferdinand Coburg. Napríklad na podlažke vypreparovaného tetra je nápis „Strelený Jeho Veličenstvom na Tresníku 27.5.1938, ráno o 3.55 hod“. Začiatkom 20. storočia si Ferdinand Coburg prenajal poľovné právo na majetkoch spišského biskupa v okolí Hranovnica a neskôr poľoval aj v muránskych revíroch. Vojtech Kováč bol jeho osobným jágrom v rokoch 1934 – 1943. Práve on organizoval všetky poľovačky a sprevádzal cára a jeho hostí.

Prehliadka expozície končí v Pracovni Ferdinanda Coburga. Je to priestraná miestnosť s oblúkovým veľkým oknom, pred ktorým je umiestnený pracovný stôl Ferdinanda Coburga. Je to miesto, z ktorého mal určite výhľad na muránsku prírodu, ktorá mu tak veľmi učarovala, že už začiatkom 20. storočia začal stavať kaštieľ, v ktorom chcel stráviť svoju starobu. V súčasnej dobe tento výhľad zlačňajú staré stromy, ktoré sadil sám cár. Interiér Pracovne dopĺňajú malé obrázky na stene, akvarely húseníc a motýľov od nemeckého autora, pedagóga, umelca a prírodovedca Arna Müllera, ktorý začal pracovať v Ferdinanda Coburga ako 18 ročný študent. Ferdinand mu zveril svoje prírodovedné zbierky v Coburgu. Do druhej svetovej vojny podnikal Arno Müller spolu s Ferdinandom Coburgom mnohé študijné cesty do zahraničia. Pre Ferdinanda zhotovil približne 150 akvarelov kvetín a motýľov

(časť týchto akvarelov je v zbierkovom fonde Múzea vo Svätom Antone). Interiér miestnosti je doplnený portrétmi Ferdinanda Coburga a ešte mnohými rodinnými fotografiami a rodomom coburgovskej rodiny. Veľmi vzácnym exponátom je zarámovaný ozdobný list, ktorým udeľuje obec Muráň čestné občianstvo cárovi Ferdinandovi Coburgovi. V strede Pracovne je veľký oválny stôl so stoličkami.

V decembri 2008 pribudli k existujúcej expozícii dve ďalšie miestnosti: dobová kuchyňa so vzácnym pôvodným sporákom a miestnosť s malou diorámou, v ktorej sú nainštalované zoopreparáty poľovnej zveri v prírodnom prostredí. V kuchyni nachádzame i vzácnu porcelánovú súpravu, z ktorej každý kus je označený symbolom „FI“ (Ferdinand

šich starých ľudí ani po rokoch nevytratil. Múzeum vo Sv. Antone v roku 2008 navštívilo pamätníkov z oblasti s kamerou, tak vznikol ďalší film „Spomienky pod Muránskej planiny“, ktorý slávnostne uviedol do života „krstom ihličím“ J. E. mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec Bulharskej republiky v Slovenskej republike pán Ognian Garkov dňa 30. septembra 2009 v nových reprezentačných priestoroch OLÚP na Prednej Hore. K filmovému projektu „Po stopách Ferdinanda Coburga“ tak významnou mierou prispeli obyvatelia z regiónu pod Muránskou planinou: p. Juraj Mariani z Prednej Hory, Karol Tomes, Emanuel Pechovič, Ondrej Žiak a Ing. Marián Detko z Revúcej, Viliam Barančok z Pohorelskej Maše, Martin Mekel z Telgártu a Jozef Kubaško z Muráňa. Pre Múzeum vo Sv. Antone je veľmi vzácné – mať vysunutú expozíciu v krásnej oblasti Muránskej planiny a jej okolia. Veľmi si vážime,

Poľovnícky zámoček Ferdinanda Coburga na Prednej Hore v súčasnej dobe.

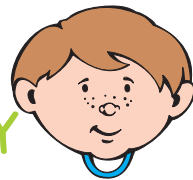
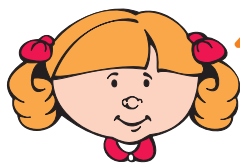
I.), časť originálnych riadov a na stenách nachádzame kópie vzácných akvarelov, ktoré maľovali dcéry Ferdinanda Coburga – Jevdokia a Nadežda. Návštevníci tu vidia i originálne menu, ktoré sa podávalo pri špeciálnych príležitostiach. Po prehliadke celej expozície sa vo Ferdinandovej pracovni premieta film „Panovník prírodovedec“, ktorý mapuje prírodovedné a cestovateľské záľuby tohto výnimočného človeka. Film je výstupom dlhodobého filmového projektu pracovníkov múzea vo Svätom Antone **Po stopách Ferdinanda Coburga**. Pri otvorení expozície v júli 2007 boli prítomní aj pamätníci, ktorých spomienky oživili túto výnimočnú atmosféru. Jedným z nich bol 84 ročný pán Emanuel Pechovič, žijúci v Revúcej. Ako malý chlapec žil 12 rokov vo Francúzsku, kde jeho rodičia odišli za prácou v roku 1925. Po dvanástich rokoch sa však vrátil do Černešan. Malý Emanuel vedel dobre rozprávať po francúzsky, čo využil pri stretnutí s cárom, na ktorého to tak veľmi zapôsobilo, že mu istý čas platil štúdiá na priemyslovke. Ďalej sme sa dozvedeli, že cára vždy tunajšie ženy a deti obdarovávali kytičkou poľných kvetov, za čo vždy dostali od neho nejakú finančnú odmenu. Deti sa radovali, keď cár prechádzal na aute ho-rehronskými dedinami, pretože mnohé z nich vtedy videli automobil prvýkrát. Sú to zážitky, ktoré sa z pamäti tunaj-

že môžeme spolupracovať s pracovníkmi OLÚP – menovite s generálnym riaditeľom MUDr. Olegom Martinov, námestníkom Ing. Pavlom Hurajtom i Bc. Petrou Glücknerovou, no taktiež s mnohými ďalšími ľuďmi z oblasti, kde už máme veľa dobrých priateľov.

Účelom zriadenia expozície je zmysluplne využiť budovu poľovníckeho zámočku pre dobrú vec – priblížiť výnimočnú osobu bulharského cára Ferdinanda Coburga v tunajšom kraji. Muránske panstvo patrilo Coburgovcom od roku 1826. Je to prekrásny kraj, ktorý Coburgovci mali veľmi radi a chodili za oddychom a poľovačkami. Okrem toho je to oblasť Slovenska, kde je výnimočná fauna a flóra, ktorá tak veľmi lákala Ferdinanda Coburga ako prírodovedca. Nie menej dôležité je aj to, že v tejto oblasti mali Coburgovci rozsiahle podnikateľské aktivity a zanechali tu aj mnohé kultúrne pamiatky.

Expozíciu prevádzkuje OLÚP n.o. Predná Hora. V súčasnej dobe je sprístupnená všetkým pacientom OLÚP, n.o. Predná Hora, ich rodinným príslušníkom a návštevníkom socioterapeutických klubov. Počas letných prázdnin si expozíciu môžu prezrieť aj turisti, ktorí zavítajú na Muráň počas víkendových dní. Školské výpravy si môžu prehliadku objednať telefonicky.

Mária Ďurianová (aj FOTO),
Marian Číž

Náročný polrok v ZŠ s MŠ v Muráni

Prvý polrok školského roka 2009/10 patril k najťažším v histórii školy. Nie počas letných prázdnin, ako bolo pôvodne plánované, ale až koncom septembra začala generálna oprava 4 budov školy, výmena okien, zateplenie budovy. Všetky práce sa vykonávali za plnej prevádzky školy. Vďaka sústavnému dozoru učiteľov počas prestávok, zodpovednému správaniu sa žiakov a stavebných robotníkov, chvala-bohu, nedošlo ani k najmenšiemu úrazu.

Vyučovací proces bol narušený len minimálne. Žiaci I. a II. stupňa na základe povolenia Krajského školského úradu v Banskej Bystrici dostali po 2 dni riadi-

teľského voľna. Chrípkové prázdniny sa nekonali, lebo počet chorých dosiahol maximum 26 % koncom novembra a to na vyhlásenie chrípkových prázdnin nestačilo. 25. januára 2010 sa konala klasifikačná porada, na ktorej sme vyhodnotili výchovno – vzdelávacie výsledky za prvý polrok školského roka 2009/2010. V ZŠ je 183 žiakov (z toho 105 Rómov), z ktorých prospelo 157 (z toho 814 Rómov), z toho s výborným prospechom 44 žiakov (1 Róm). Neprospeklo 23 a pre obrovskú absenciu 3 neboli klasifikovaní (z toho 24 Rómov). Hlavná príčina neprospechu našich žiakov je vo vysokej absencii.

Žiaci celej školy za 1. polrok vymeškali celkom 13 223 hodín, z toho 1275 bolo neospravedlnených. Z toho Rómovia vymeškali 9925 hodín a všetky neospravedlnené hodiny. Z toho plynie, že 57% Rómov sa podieľa 75% na celkovej absencii a 100% na neospravedlnenej absencii. Ako ju riešiť?

Škola spolupracuje s rodinami žiakov, s OCÚ, s ÚPSVaR v Revúcej, s PZ SR a neospravedlnená absencia napriek tomu rastie. Pokles neospravedlnenej absencie sa ťažko zabezpečiť pekným slovom, pomôcť by snáď mohlo prijatie nových legislatívnych opatrení. Znížiť absenciu

by mohla aj realizácia projektu „Podpora sociálnej inklúzie MRK – vzdelávanie pre všetkých“, ktorú začíname vo februári. Projekt sme vypracovali v spolupráci s fy Eurotrend.

Z Európskeho sociálneho fondu sa škole podarilo získať 188 517,60 €, zo štátneho rozpočtu 18 851 €, z vlastných zdrojov poskytneme sumu 9 425,88 €. V priebehu dvoch rokov získame moderné učebné pomôcky, didaktickú techniku a podstatné zlepšenie podmienok pre úspešné pôsobenie všetkých detí, ako aj detí z marginalizovaných rómskych komunít vo výchovno-vzdelávacom procese.

Mgr. Karol Kontúr
riaditeľ ZŠ s MŠ

Očakávaný 29. január

Mgr. J. Murková:

„S deťmi sa treba učiť, aby si vytvorili návyk na pravidelné učenie“

Na tento deň sa tešili všetky deti. Doniesli domov polročné vysvedčenie, ktoré je zrkadlom ich doterajšej práce. Patríte medzi tých rodičov, ktorí očakávali samé jednotky? Hovorí sa, že výsledky detí sú aj vizitkou ich rodičov. Rodičia, urobili ste všetko pre to, aby vaše dieťa dosiahlo v škole dobré výsledky? Chodíte ste pravidelne na zasadnutia rady, združenia rodičov, spolupracovali ste s triednou učiteľkou a výchovnou poradkyňou? Dnes sú deti po návrate zo školy často bez dozoru. Konzumný spôsob života spôsobuje, že rodičia nemajú na deti čas a absentuje ich spolupráca so školou.

V závere prvého polroka 2009/2010 som navštívila ZŠ s MŠ v Muráni a vstúpila do prvej triedy, kde vyučuje skúsená pani učiteľka Mgr. Janka MURKOVÁ, ktorá sa pripravovala na rozdanie polročných vysvedčení. „Áno, dnes budem rozdávať vysvedčenia, ale nie klasické. Základom nášho vysvedčenia je slovné hodnotenie. Učiteľ diagnostikuje každého žiaka. Slovné vyjadrenie má byť vecné, pravdivé, zrozumiteľné. Rodičovi i dieťaťu! Tu sa môže učiteľ prihovoriť dieťaťu, citovo osloviť, poďakovať mu za prácu alebo správanie, pripomenúť, v čom má na seba viac pracovať.“

Učiteľská profesia je v našej spoločnosti nedocenená, hoci je veľmi náročná, vyčerpávajúca. Práca s ľuďmi vôbec a s deťmi ešte viac. V školách rastie agresivita. Model správania, ktorý žiak získava v rodine, prenáša aj do školy. Veľa robí ulica a televízia. O čo sa snaží Mgr. Murková? „V prvej triede sú významnou metódou pohybové hry v telocvični. Tie majú deti najradšej. Hry pomáhajú vychovávať k samostatnosti, disciplíne, učia deti žiť v kolektíve a vo vzájomnej spolupráci. Vyžadujú tvorivosť, fantáziu, vlastné postoje a prístupy. Umožňujú plynulý prechod detí z MŠ do ZŠ.“

Oslovila som terajších prváčikov a položila im tieto otázky: 1. Rada, rád chodíš do školy? 2. Na čo sa najviac tešíš? 3. Aké predmety máš najradšej? 4. Ako si predstavuješ modernú, ideálnu školu, školu snov?

Petka DULÁKOVÁ:

„Veľmi rada chodím do školy. Chcem byť múdra. Najviac sa teším na pani učiteľku a spolužiakov. Najradšej mám čítanie. Chcela by som, aby každý žiak mal pre seba počítač.“

Paťko FRIČ:

„Áno, aj ja rád chodím do školy. Teším sa na prestávky, aby som si trochu oddýchol. Baví ma matematika a telesná výchova. Rozhodne by v škole mali byť počítače. Nemali by sme vôbec dostávať domáce úlohy. Chýbajú súťaživé hry, diskotéky a branné cvičenia. Ja sa chcem ešte hrať.“

Ervinko KLIMEK:

„Mám rád svoju pani učiteľku, a preto rád chodím do školy. Teším sa na spolužiakov, na peknú triedu a vymalovanú školu. Nerád píšem, ale baví ma kreslenie a ešte matematika. V modernej škole by som chcel mať okná na ovládač, počítač, notebook, robot, ktorý by niekedy zastupoval pani učiteľku.“

Ferko GILK:

„Áno, rád chodím do školy, lebo sa chcem učiť. Najviac sa teším na slniečko, ktoré dostávame, keď sa dobre učíme. Najradšej mám matematiku. Moderná škola s moderným počítačom, moderná trieda na hranie aj na učenie – to je môj sen a túžba!“

Adela Michalská

Mikuláš v materskej škole

Šiesteho decembra je Mikuláš. Deti sa ho nevedeli dočkať. Vyčistili si čižmičky a uložili pred dvere, aby ich Mikuláš mohol naplniť sladkosťami, ovocím, hračkami... Mikuláš so svojimi pomocníkmi: anjelikom, čertíkom a zajačikom zavítal aj do Materskej školy v Muráni. Bol to neopakovateľný zážitok. Veď Mikuláš je priateľom všetkých detí. Hovorí sa, že bol biskupom v MYRE (Turecku). Prerušil sa dobrými skutkami a veľkorysým srdcom. Legendy rozprávajú aj o zázrakoch, ktoré vraj vykonal.

Vo sviatočne vyzdobenej triede rozžiarené očká túžobne očakávali príchod Mikuláša. Netrvalo dlho ... a on naozaj prišiel. Na pleci vrece plné darčiek a v košíku sladkostí. Bolo že to radosť! Deti si pre Mikuláša,

ale i pre rodičov pripravili bohatý kultúrny program pod vedením učiteliek Vrbjárovvej, Ďurejovej, Mlejovej a Tóthovej. Celé Mikulášske stretnutie bolo popretkávané piesňami, slovom a posolstvom blížiacich sa sviatkov. V závere bola diskotéka, kde sa deti dosýta vyšantili.

Veľké poďakovanie patrí i sponzorom, členom strany SMER v zastúpení Ing. F. Lukášom, Bc. D. Bútorovu a Mgr. S. Kubišovú, ktorí každoročne prispievajú deťom darčekom k sviatočnej atmosfére.

Adela Michalská

Poďakovanie patrí aj pani A. Michalskej za každoročné stvárnenie Mikuláša, ktorá si vždy nájde čas pre deti v MŠ a vierohodne zahrá túto úlohu.

Účastníci stretnutia

Ervinko KLIMEK predstavil deťom záhradníka pána Tekvičku.

Rovesníci povojnovej slobody

Priloženú fotografiu nám do redakcie doručila ešte v minulom roku pani Gitka Kovalančíková ako spomienku na stretnutie bývalých spolužiakov pri príležitosti 50. výročia od ukončenia Osemročnej strednej školy v Muráni i na triedneho učiteľa Juraja Hanuštiaka, ktorý už nežije. Všestranne aktívny pedagóg, učiteľ matematiky bol v našej obci známy aj ako hudobník, režisér ochotníckeho divadla a vedúci školskej hudobno – speváckej skupiny. Po odchode z Muráňa pôsobil ako riaditeľ bývalej Učňovskej školy v Revúcej.

Pamätníci na fotografii sa narodili prevažne v roku 1945, teda pred 65 rokmi, kedy po skončení druhej svetovej vojny boli oslobodzované mestá a dediny Slovenska. Aj v čase vojny sa uzatvárali manželstvá, rodili sa deti, vznikali nové rodiny. Tieto povojnové deti stali sa symbolom našej slobody, zrodu a formovania nového života v mieri, svedkom všetkých zmien a udalostí po najstrašnejšej vojne v dejinách ľudstva.

-RS-

Stretávka po 50. rokoch

Dňa 16. septembra 2009 sa konalo stretnutie po 50. rokoch bývalých absolventov OSŠ v Muráni. Uskutočnilo sa už štvrtýkrát: po 10., 30., 40. a 50. rokoch. Počas tohto obdobia sa z našich spolužiakov, z hravých detí stali najprv mladí ľudia, rodičia, zrelí ľudia, no dnes sme už všetci dôchodcovia, babičky a dedkovia. Naše stretnutie sa nieslo v znamení dobrej nálady, spomienok, ale aj emócií. Mnohí spolužiaci nás už navždy opustili. Reč bola aj o životných úspechoch a prehrách. Zo stretávky sme odchádzali s dobrým pocitom,

v dobrej nálade a so sľubom, že o 6 rokov sa stretneme znova.

Touto cestou by som chcela poďakovať Obecnému úradu v Muráni za hudobnú pozornosť v miestnom rozhlase, kolektívu v penzióne v Muráni za skvelú večeru, v neposlednom rade Božene Tóthovej a Emilovi Labošovi za organizáciu stretnutia. Všetkým zúčastneným spolužiakom želim, aby sme sa v dobrom zdraví o 6 rokov zišli zas.

Za všetkých zúčastnených spolužiakov Božena Galovičová.

„Škola hrou a dielňou ľudskosti“

Tento výrok J. A. Komenského dôverne poznajú a uplatňujú v praxi všetci učitelia, ktorí svoje povolanie povýšili na poslanie. Dieťa – to najcennejšie, čo im zverili rodičia, nielen vzdelávajú, ale aj formujú tak, aby svojim počínaním neprehlbili zraniteľnosť jeho duše. Každoročne Deň učiteľov (28. marec) nesie sa v znamení ocenenia pedagogického majstrovstva, schopnosti efektívne vychovávať a vzdelávať, motivovať deti k sebaúcte a láske k iným ľuďom, k túžbe po poznaní. Je mnoho takých pedagógov, na ktorých nemožno zabudnúť! Hoci sú už na dôchodku, stále sú optimisticky naladení, nešetria dobrým slovom či milou spomienkou na príhody zo školských lavíc. Medzi nich patrí aj pani učiteľka Emília KOCHJAROVÁ (na zábere z osláv pred r. 1989 stojí vľavo). Do ďalších rokov jej prajeme hlavne dobré zdravie!

-RS-

OZVITE SA! Stretnutie po 35. rokoch

Stretnutie spolužiakov končiacich ZDŠ v Muráni v roku 1975 sa uskutočnil **12.6.2010** v Muráni. Prosíme každého, kto sa našiel v týchto zoznamoch (alebo príbuzní, ktorí žijú v Muráni), aby sa ozval kontaktným osobám. Napísať aktuálne údaje – meno, priezvisko (rodné aj zmenené), adresu, telefónne číslo, prípadne E-mail. Termín do konca februára 2010, prípadne začiatok marca. Kontaktné osoby: pre 9. A Ing. Beáta Hrušková rod. Vrabcová, Veľký Kríž, pre 9. B Ing. Viera Vrabcová rod. Fitmová, Muráň.

Zoznam žiakov končiacich v školskom roku 1974/1975.

9. A: Bábela Juraj, Budač Jozef (zomr.), Brúsik Ladislav, Ďurdiaková Marta, Galovič Ivan, Haluška

Lubomír, Halušková Alena, Huťanová Antónia, Chlebovičová Iveta, Kiňo Karol, Kochjarová Margita (zomr.), Kováčik Július, Kvetko Ján, Majerčík Peter, Michalčeková Lýdia, Petalíková Silvia, Sigútová Katarína, Sklenárik Peter, Uhlár Ján, Valašteková Jaroslava, Vrabcová Beáta, Zánová Viera, Štajer Juraj, Fabo Marián, Dacho Jaroslav, Kanošová Helena, Homoliaková Helena.

9. B: Bábela Marián, Fabová Katarína, Fitmová Viera, Hajdúk Ján, Haláková Beáta, Hlodák Pavol, Janík Miroslav, Kasper Jozef, Lukáš František, Machová Zdena (zomr.), Nosková Lýdia, Pálová Daniela, Senko Miroslav, Sepešiová Olga, Šiman Peter, Šuhaj Juraj, Švonavcová Katarína, Valach Ján, Vrbjar Daniel, Vrbjar Slavomír, Žiak Peter.

Kaleidoskop zábavy a poučenia 2009

Žiaci 2. stupňa našej školy sa v jeseni minulého roku (september – november 2009) zapojili do projektu „Spoznaj: Muránska Huta – Muráň – Muránska Lehota“ Grant od Verejno – súkromného partnerstva Muránska planina vo výške 400 € získalo Rodičovské združenie pri ZŠ s MŠ Muráň cez projekt vypracovaný PhDr. Zuzanou Hemlíkovou. Cieľom projektu bolo spropagovať vybrané obce, zapojiť žiakov cez historicko- geografický krúžok do tvorby učebného materiálu pre regionálnu výchovu, zvýšiť fotografickú gramotnosť žiakov našej školy. Dvadsať žiakov 2. stupňa pod vedením učiteľky Hemlíkovej v krúžku sami navrhovali a vyberali objekty, ktoré potom nafotili. Spoločne sme pripravili minienkyklopédie v tlačenej aj CD podobe. Nájdete tu fotografie a stručné popisky z obcí Muránska Huta, Muráň, Muránska Lehota, zábery Muránskeho hradu, Muránskej planiny, kaštieľa na Prednej Hore, kostola v Muránskej Lehote. Jedna časť minienkyklopédie má názov Čo sme našli na povale a v truhlici. Žiaci sa snažili nájsť a nafotiť starožitnosti, ktoré kedysi bežne

Spoznaj: Muránska Huta – Muráň – Muránska Lehota

Projekt podporený Verejno – súkromným partnerstvom Muránska planina

používali ich starí a prastarí rodičia.

Myslím, že minienkyklopédia sa nám vydarila. Mnohé z detí totiž nemali skoro žiadne skúsenosti s fotoaparátom a aj tak boli snímky obsahovo i kompozične výborné. CD-čka sme rozoslali do cca 50 inštitúcií, škôl a úradov. CD verziu sme odprezentovali na odbornom – metodickom seminári učiteľov v Rožňave, tiež pri návšteve žiakov a pedagógov zo ZŠ Telgárt v decembri 2009. Plánujeme ju postupne dopĺňať o nové, atraktívne snímky zo spomínaných obcí.

Naša ZŠ okrem kvalitného učebného materiálu na regionálnu výchovu získala cez tento projekt aj digitálny fotoaparát a tlačiareň, za ktoré sa touto cestou chceme poďakovať Ing. J. Frandelovi a celému Rodičovskému združeniu pri ZŠ s MŠ v Muráni.

PhDr. Z. Hemlíková a žiaci, podieľajúci sa na projekte

Poznámka: Zúčastní sa na CD Spoznaj: Muránska Huta – Muráň – Muránska Lehota kontaktujte p. Hemlíkovú, p. Bábellovú na 058/4494239

Futbalový turnaj požiarnikov

V sobotu 16.01.2010 sa v telocvični ZŠ s MŠ v Muráni uskutočnil 8. ročník halového futbalového turnaja „O pohár veliteľa OHZ v Muráni“. Aj napriek tomu, že namiesto 8 pozvaných družstiev súťažili iba štyri, turnaj mal svoju atmosféru, dramatickosť, bojovnosť a množstvo prekvapujúcich situácií, ktoré neraz boli až tragikomicke. Družstvá mali po šiestich hráčov, hralo sa po 2x15min., každý s každým.

Výsledky:

Muráň 1 – Muráň 2	5:9	Muráň 2 – Revúca	6:2
Muráň 1 – Revúca	7:5	Muráň 2 – Jelšava	8:7
Muráň 1 – Jelšava	9:8	Revúca – Jelšava	10:8

Poradie:

1.	Muráň 2	23:14	9 bodov
2.	Muráň 1	21:22	6 bodov
3.	Revúca	17:21	3 body
4.	Jelšava	23:27	0 bodov

Najlepším strelcom turnaja sa stal Samko z Jelšavy so 14 gólmi. Stretnutie rozhodoval Igor Fakla.

Podakovanie patrí všetkým, ktorí sa tohto

podujatia zúčastnili, ale najviac organizátorom OHZ v Muráni, ktorí dokázali takéto podujatie dobre pripraviť.

Pavol Mláky

Vianočný stolnotenisový turnaj

Po vianočnom ničnerobení a prejedaní sa prišlo vhod usporiadanie 3. ročníka vianočného stolnotenisového turnaja dňa 29.12.2010 v miestnej telocvični ZŠ, ktorého usporiadateľom bola obec Muráň s TJ Tatran. Keďže tohtoročná zima neponúka iné športové aktivity, záujemcovia sa tomuto podujatiu potešili. Zúčastnilo sa ho 11 účastníkov, ktorí boli rozdelení do dvoch skupín, z ktorých víťazi bojovali o 1. miesto a hráči na druhých miestach sa stretli v boji o 3. miesto. Víťazom turnaja sa stal nestarnúci **MILAN KVETKO**, ktorý prešiel turnajom bez straty setu a vo finálovom stretnutí porazil Mgr. V. Sklenárika 2:0, ktorý skončil druhý. O 3. miesto zabojovali Ing. M. Lukáš s M. Kochjarom st. Víťazom tohto duelu sa stal M. Lukáš, ktorý zvíťazil 2:0.

Po skončení zápolení sme mohli konštatovať, že účasť bola väčšia ako v minulom roku, len škoda, že tomuto sálóvemu nenáročnému športu sa venuje veľmi málo mladých. Najmladším bol 24 ročný a najstarším 67 ročný. Pýtam sa, kde boli mladí? A ešte jeden postreh, medzi mužmi sa objavila aj jedna žena **Janka Simanová**, ktorá sa nebála s nimi popasovať.

Za usporiadanie tohto vydareného podujatia treba poďakovať členom komisie kultúry a športu pri OÚ, ktorí sa postarali o príjemné prostredie, občerstvenie a pekné ceny. Veríme, že o rok sa znovu stretneme, čo bolo novoročné želanie zúčastnených.

Pavol Mláky

REVÚCKA VOLEJBALOVÁ LIGA

Aj v sezóne 2009/10 sa naše zmiešané družstvo mužov a žien zúčastňuje volejbalovej súťaže pod názvom „REVOLI“, prebiehajúcej v telocvičniach Revúcej. Prinášame vám prehľad doterajších výsledkov z prvej polovice súťaže :

Základná zostava: zľava P. Ottinger, T. Varga, P. Pletka Z. Labošová, J. Murková, I. Lukášová

Chceme popriať v novom roku nášmu zástupcovi v tejto súťaži viac víťazstiev, veľa športových zážitkov a hlavne zdravia.

Pavol Mláky

REVOLI	Škólka	Zatrochovci	Gymko & Company	Old group - Kráľov dom	Família	Dream Team	Pozberanci	Muráň
Škólka	3:1 (93:87)	3:1 (87:88)	2:3 (95:106)	2:3 (103:96)	3:0 (77:66)	3:0 (75:64)	3:0 (75:48)	3:0 (75:48)
Zatrochovci	1:3 (87:93)	3:0 (75:46)	3:2 (105:103)	3:2 (75:45)	3:2 (107:95)	3:0 (75:48)	3:0 (75:46)	3:0 (75:46)
Gymko & Company	1:3 (88:87)	0:3 (46:75)	3:0 (75:0)kont.	1:3 (88:98)	3:1 (96:74)	3:1 (99:87)	3:0 (75:58)	3:0 (75:58)
Old group - Kráľov dom	3:2 (106:95)	2:3 (103:105)	0:3 (0:75)kont.	3:1 (104:83)	3:0 (75:40)	3:0 (76:58)	3:0 (75:0)kont.	3:0 (75:0)kont.
Família	3:2 (96:103)	0:3 (45:75)	3:1 (98:88)	1:3 (83:104)	3:1 (88:82)	3:2 (109:98)	3:0 (75:51)	3:0 (75:51)
Dream Team	0:3 (66:77)	2:3 (95:107)	1:3 (74:96)	0:3 (40:75)	1:3 (82:88)	3:2 (103:84)	0:3 (66:76)	0:3 (66:76)
Pozberanci	0:3 (64:75)	0:3 (48:75)	1:3 (87:99)	0:3 (58:76)	2:3 (98:109)	2:3 (84:103)	2:3 (87:100)	2:3 (87:100)
Muráň	0:3 (48:75)	0:3 (46:75)	0:3 (58:75)	0:3 (0:75)kont.	0:3 (51:75)	3:0 (76:66)	3:2 (100:87)	3:2 (100:87)

Z histórie zimných prechodov Muránskou planinou

Keď budete čítať tieto riadky, 32. ročník ZPMP už bude minulosťou. Ale ako to vlastne začalo? Kto bol pri zrode tohto podujatia? Dnes v krátkosti aspoň pre tých neskôr narodených chcem ho priblížiť, s pokračovaním v spomienkach aj v ďalších číslach našich novín. Budem rád, keď sa nájdú pamätníci a tiež prispejú svojimi zážitkami a spomienkami účasťou na tomto podujatí.

V 70. rokoch minulého storočia sa na Slovensku rozbehla pod vplyvom usporiadania MS v lyžovaní vo V. Tatrách vlna zimných športových podujatí, ako boli žiacke bežecké súťaže „O cenu Kamaráta“, alebo veľmi populárne lyžiarske pochody – neskôr preteky „Biela stopa SNP“ z Kremnice do B. Bystrice, alebo „Po stopách I. armádneho zboru“ zo Štrbského Plesa do Lipt. Mikuláša. Po ich mojich prvých absolvovaniach som si v roku 1976 položil otázku, či by sa podobné podujatie nemohlo uskutočniť aj v neporušenom skvoste, v zimnom spánku snehom zaviatej Muránskej

planine. A tak ma táto predstava, mnou prednesená kamarátom z miestnej LS a Piloimpregny, začala čím ďalej tým viac a viac lákať za získaním poznania, ako to vyzerať v našich horách v zime, kedy sa nevykonáva ťažba dreva a príroda spí. V prieskum som sa však vydal ešte v roku 1977 s mojím švagramom M. Vrbjarom koncom februára. Na starých drevených lyžiach sme sa za stáleho sneženia rozhodli zdoľat Hrdzavú dolinu. Brodením vo veľkom a ťažkom snehu celí premočení sme prišli iba po Stádo a pre vyčerpanosť i časovú tieseň sme sa radšej vrátili domov. Získali sme prvé skúsenosti a dospeli sme k poznaniu, že prejsť planinou musíme zhora.

V roku 1978 však 2x vybraná partia chlapov z už spomenutých závodov sa po predchádzajúcej porade rozhodla prejsť trasu, po vyvezení sa z Muráňa na V. Lúku, smerom na Belkovú, Lopušné, Brnovo, Šindliarku, Havranie, Mostami na Studňu a späť cestou na V. Lúku a do Muráňa. Tohto

prieskumného tzv. „nultého“ ročníka sa zúčastnilo 8 ľudí: p. F. Frandel, Z. Pochop, M. Vrbjar, J. Mesiar, V. Beňo, V. Paluš, J. Karaba a ja. Pre záľahu snehu to bolo náročné, ale úžasné podujatie, ako v rozprávke. Bolo to, ako keby sme sa ocitli v inom svete, vo svete ticha, neporušenej snehom zavalenej krajine. Priznávam, že aj fyzicky náročná akcia, kedy sa pri brodení snehu na špicí vždy po pár metroch striedalo. A naša lyžiarska výstroj? Staré drevené široké lyže s polokandahármí (viazanie), lyžiarky - Kanady alebo filcové kapce, palice bambusové a batohy plné rôznych domácich dobrôt so slaninkou, klobáskou, ale aj niečim na zahriatie. Po šťastnom príchode domov, pomaly už za tmy, sme mali o čom rozprávať v miestnej reštaurácii. Odozva medzi ľuďmi bola veľká. Každý chcel vedieť ako bolo, koľko snehu, či sme niečo mimoriadne nezačuli ap. Kladná odozva nás primála k tomu, že toto podujatie pripravíme aj pre širokú verejnosť a jeho oficiálny I. ročník sa bude konať vo februári 1979.

(Pokračovanie nabudúce.)

Pavol Mláky

Frekventované priezviská v Muráni

Takmer denne sa stretávame s rôznymi druhmi výskumu. Ľudia sú prostredníctvom médií informovaní napr. o tom, akého veku sa priemerne dožívajú Slováci, na aké choroby najčastejšie zomierajú, koľko je v jednotlivých okresoch nezamestnaných a pod. Keďže naši občania sú hrdí na starobylé priezviská, ktoré v Muráni dlhodobo pretrvávajú, ja vám ponúkam prehľad najčastejšie sa vyskytujúcich priezvisk v našej obci.

Do môjho výskumu boli zaradení všetci obyvatelia prihlásení na trvalý pobyt v Muráni do 31. decembra 2009 – teda z celkového počtu **1283 obyvateľov**. Jednoznačne zabodovali **MUŠUKOVCI!** A nie je to žiadne prekvapenie, veď práve toto uvedené cigánske (rómske) priezvisko sa uvádza už aj vo výňatkoch z matriky v roku 1854- teda v našej obci sa objavuje

už pred 155 rokmi. Aké sú u nás ďalšie priezviská, ktorých je v súčasnosti viac ako 200?

Priezviská v obci Muráň na základe ich častého alebo len menej frekventovaného výskytu možno rozdeliť do 4 skupín. **I. skupinu** tvoria priezviská s počtom viac ako 100 jeho nositeľov: Mušuka (149). **II. skupina** od 50 - 20: Dulák (44), Dulaj (37), Sklenárik (31), Kochjar (29), Cibula (29), Dodák (27), Hrbál (25), Vrbjar (23), Spišák (22), Štajer (22), Beňo (21), Anderko (20). **III. Skupina** od 20 – 10: Krštieň, Frandel, Senko, Gilk, Soják, Bábaňa, Lukáš, Vrabc, Hlodák, Berzéty, Bartoš. **IV. skupina** menej ako 10 nositeľov rovnakého priezviska: tu patrí asi 180 rôznych priezvisk.

Mgr. Ján Svoreň

SPOMIENKA

Mgr. Mária Garlátiová

(1.2.1950 – 5.8.2009)

Rozdávala si lásku deťom: v detstve v Muráni rodnom, v dospelosti svojim žiakom. Tvoj úsmev, milé slová tešili nás. Na starobu Ti už nezostal čas ..

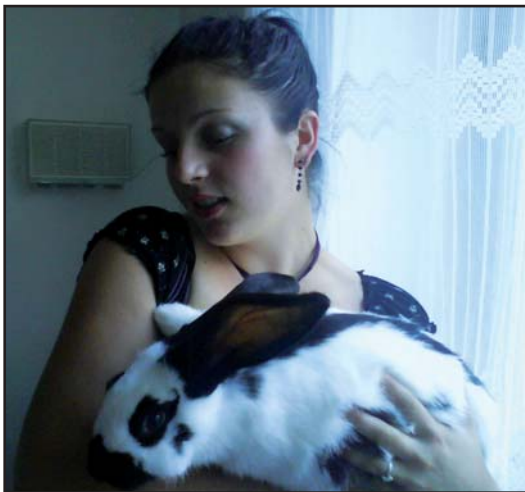
Pri príležitosti nedožitých 60. narodenín si na skvelú kamarátku spomínajú SVOREŇOVCI.

Okienko drobnochovateľov

Naša Dominika – Šampión Európy

Ešte na sklonku novembra 2009 sa reprezentanti Základnej organizácie drobnochovateľov v Revúcej zúčastnili na európskej výstave zvierat v Nitre. Medzi súťažiacimi zabodovali aj Fedorkovci z Muráňa, ktorí vystavovali králiky. Ing. Jaroslav FEDORKO získal DVE ČESTNÉ CENY a jeho dcéry – vysokoškolačky DOMINIKE bola udelená CENA ŠAMPIÓN EURÓPY. Jej mladšia sestra DIANKA má z toho tiež obrovskú radosť, veď k úspechu rodinného tímu prispela aj ona a veľká príležitosť zažiariť medzi drobnochovateľmi na ňu určite ešte čaká. Tajuplný úsmev mamy Janetky prezrádza iba to, že si váži ocenenia svojej rodiny. Všeobecne však platí: „Za všetkým hľadaj ženu!“ alebo skôr: správnu mamu.

-RS-

OPRÁŠENÝ MURÁNSKY DIALEKT (nárečie) Ak sa vará v Muráňu guľki

Krompele sa dajú v lupíne uvariť. Potom sa ocedá a oblúskajú od lupín. Ostrúhajú sa aj veľkie surovie krompele a poribajzlujú na veľkom ribajzlíku. Vichládnutie vareňie krompele posekámo sekaškou na malom koritku. Nakrájemo úděňiho šódrovího mäsa a tiež posekámo sekaškou. Vareňie aj surovie krompele zmiešamo zo šódrovím mäsom, posolímo, dámo koreňá, šesnok, zabijemo vajcá. S toho si urobíme dost veľkie guľki, poválemo po múke na lopáre a dámo ich asi za pouhodinu varit'. Vidlíškou okoštujeme, ši su už uvareňie. Na misku sa viberajú dieravu varechou. Ešte predtím si pokrájemo slaňinu na drobnie škvarki, rozpražímo na rajniške a tiež aj cibulku. Tímto poléjemo hotovie guľki. Guľki sa jedá aj s kiselom. To je taká polievka, šo sa v nej varilí guľki, len sa zatrepe mliekom a múkou a poocťoví sa. Gúfok sa narobí aj na tri dri. Koď už stojá dlkši, ta sa nakrájajú na rajnicu, dá sa šmalec a upražá sa do šervena. Guľki sú barz dobre, ale zababre sa velej rádu a je s ňímá aj velej roboťi.

Margita Hajdúková (záznam z r. 1969)

FOTO RS. Muránske guľki chutili aj murárom, ktorí v 60. rokoch stavali prvý štvorbytový činžiak na „Novej ulici“. Na zábere kuchárka Margita HAJDÚKOVÁ a pracovníčka na stavbe Barbora FRANDELOVÁ s dcérou Lubkou. Budova v pozadí (teraz dreváreň) slúžila ako jedáleň a druhá podobná hneď vedľa ako ubytovňa murárov.

BLAHOŽELANIE k 30. narodeninám

JARKA má rokov tridsať a trochu unikol jej rovesníkov svet... Vítaná je pomoc, sily v nôžkach niet. Osud jej však nadelil aj niečo viac: šťastím, darom je pre svojich rodičov, s pribúdajúcimi rokmi nešetria láskou.

V kruhu svojich najbližších oslávila slečna Jaroslava ŠTEFAŇAROVÁ dňa 24. januára 2010 svoje okrúhle životné jubileum. Dobré zdravie, radosť zo života a priateľstvo s dobrými ľuďmi pri príležitosti 30. narodenín Jarke prajú rodičia a ďalší príbuzní, ku ktorým sa pripájajú aj všetci susedia z novej ulice.

TAJNÍČKA

Úspešný bežkár z Muráňa

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A									
B									
C									
D									
E									

A - S niečim sa potrapiť. B - Predložka so 6. pádom, domáce zviera, ženské meno. C - Matematika (ľud.), teda. D - Väzenie (ľud.), materiál sviečok. E - 2. časť tajničky.

1. Predložka so 6.pádom, mesiac lásky. 2. Samohláska v slove most, skupenstvo vody. 3. 1. časť tajničky 4. Možno, školský skr., 5. Zvratné zámeno, opytovacie zámeno. 6. Osobné zámeno, veľmi veľký skr. 7. Česká predložka so 6. pádom, časť tváre. 8. Priraďovacia spojka, sem, Slovensko. 9. Nie ľahký.

Mgr. R. Svoreňová

MURÁNSKE NOVINY, EV2649108 Obecné noviny, Vydáva obec Muráň, Adresa redakcie: OÚ MURÁŇ, č. 329, Tel: 058/4881029, e-mail: obec.muran@mail.t-com.sk, Šéfredaktorka: Mgr. Ružena Svoreňová Graf. úprava a tlač: HLP Grafik s.r.o., Brezno